

UNIVERZITA PARDUBICE
FAKULTA FILOZOFICKÁ

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

2011

Renáta Sádovská

Univerzita Pardubice

Fakulta Filozofická

Povědomí místní samosprávy o projektu Zdravé město Chrudim

Bakalářská práce

2011

Univerzita Pardubice
Fakulta filozofická
Akademický rok: 2010/2011

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Renáta SÁDOVSKÁ**
Osobní číslo: **H08481**
Studijní program: **B6107 Humanitní studia**
Studijní obor: **Komunitní studia**
Název tématu: **Povědomí místní samosprávy o projektu Zdravé město
Chrudim**
Zadávací katedra: **Katedra sociálních věd**

Z á s a d y p r o v y p r a c o v á n í :

Cílem práce bude zjistit názory a postoje představitelů místní samosprávy k projektu Zdravé město Chrudim. Budu zkoumat, zda aplikace projektu má konkrétní dopady na město, popřípadě jaké. Pomocí empirického šetření se pokusím odpovědět na otázky, jaký význam má projekt pro město, jak projekt funguje v praxi, jaké silné stránky nebo naopak slabiny projekt má a jak zastupitelé projekt vnímají a zda je podle nich přínosem pro město či nikoliv.

Rozsah grafických prací:

Rozsah pracovní zprávy:

Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná/elektronická**

Seznam odborné literatury:

Mezřický, Václav (2005): Enviromentální politika a udržitelný rozvoj,
Portál Kohák, Erazim (2002): Zelená svatozář, SLON VŠE Praha (1999):
Environmentální ekonomie, politika a vnější vztahy České republiky Vej-
chodská, Eliška (2007): Ekonomie a politika městského životního pro-
středí, Oeconomica

Vedoucí bakalářské práce: **Mgr. Michal Trousil**
Katedra sociálních věd

Datum zadání bakalářské práce: **30. dubna 2010**

Termín odevzdání bakalářské práce: **31. března 2011**

prof. PhDr. Petr Vorel, CSc.

děkan

L.S.

doc. MgA. Tomáš Petrání, Ph.D.

vedoucí katedry

V Pardubicích dne 30. listopadu 2010

Prohlašuji:

Tuto práci jsem vypracovala samostatně. Veškeré literární prameny a informace, které jsem v práci využila, jsou uvedeny v seznamu použité literatury.

Byla jsem seznámena s tím, že se na moji práci vztahují práva a povinnosti vyplývající ze zákona č. 121/2000 Sb., autorský zákon, zejména se skutečností, že Univerzita Pardubice má právo na uzavření licenční smlouvy o užití této práce jako školního díla podle § 60 odst. 1 autorského zákona, a s tím, že pokud dojde k užití této práce mnou nebo bude poskytnuta licence o užití jinému subjektu, je Univerzita Pardubice oprávněna ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložila, a to podle okolností až do jejich skutečné výše.

Souhlasím s prezenčním zpřístupněním své práce v Univerzitní knihovně.

V Pardubicích dne 20.11.2011

Renáta Sádovská

Poděkování

Ráda bych tímto poděkovala svému vedoucímu práce Mgr. Michalu

Trousilovi za cenné rady a připomínky při koncipování této práce.

Souhrn

Tato bakalářská práce se zabývá problematikou projektu Zdravé město, konkrétně Zdravé město Chrudim. Autorka popisuje udržitelný rozvoj, Agendu 21 a projekt Zdravé město. Empirickým šetřením je analyzováno povědomí místní samosprávy o projektu Zdravé město Chrudim a jeho význam pro město.

Klíčová slova

udržitelný, rozvoj, Agenda 21, projekt, Zdravé město,

Title

Local Government's Awareness of the Project Healthy City of Chrudim

Abstract

This Bachelor's paper deals with the problems of the Healthy Cities project, and particularly with the project Healthy City of Chrudim. The author describes sustainable development, Agenda 21 and the Healthy Cities project. The author uses empirical research to analyse the local government's awareness of the project Healthy City of Chrudim and its significance for the town.

Key words

sustainable, development, Agenda 21, project, Healthy city

*„Zemi nedědíme po předcích,
nýbrž si ji jen vypůjčujeme
od našich dětí.“*

Antoine Marie Roger de Saint-Exupéry

Obsah:

Úvod	3
Cíl práce a metodika zpracování	3
1. Koncept trvale udržitelného rozvoje	5
1.1 Vliv ekonomické činnosti na životní prostředí.....	5
1.2 Environmentální politika	5
1.3 Mezník udržitelného rozvoje.....	6
1.4 Vymezení udržitelnosti	7
1.5 Dimenze udržitelnosti	8
1.4.1 Dimenze etická	9
1.4.2 Dimenze sociální	9
1.4.3 Dimenze ekonomická	9
1.4.4 Dimenze ekologická	9
2. Agenda 21 a udržitelný rozvoj	10
2.1 Místní agenda 21 v ČR (MA21).....	10
2.2 Strategický plán rozvoje města.....	11
2.3 Indikátory.....	12
2.3.1 Společné evropské indikátory	12
2.4 Zdraví 21	14
3. Projekt Zdravé město jako součást udržitelného rozvoje	19
3.1 Národní síť Zdravých měst České republiky (NSZM ČR).....	20
3.2 Metodika NSZM ČR	20
3.2.1 DataPlán NSZM ČR.....	21
3.2.2 Členové NSZM ČR	21
3.3 Kritéria MA21	21
3.4 Komunitní plánování.....	22
3.5 Komunitní kampaně	22
3.5.1 Dotace a granty	23

4. Zdravé město Chrudim.....	24
4.1 Vznik projektu Zdravé město Chrudim	24
4.2 Organizační struktura	24
4.3 Komunitní kampaně a partneři projektu.....	25
4.3.1 Desatero problémů města Chrudimi	28
4.3.2 Kulaté stoly	29
4.4 EMAS	30
4.5 Ocenění.....	31
5. Empirická část	33
5.1 Výzkumné otázky a výzkumné předpoklady.....	33
5.2 Dotazníkové šetření	35
5.3 Průběh a výsledky šetření	39
Závěr	41
Seznam použité literatury	43
Přílohy	

Úvod

„Chrudim, město, kde stojí za to žít!“

Motto Zdravého města Chrudim v podstatě vystihuje můj výběr tématu bakalářské práce. V Chrudimi, mém rodném městě, žiji již přes 20let. Proto mi není lhostejné dění v tomto městě. V podvědomí jsem věděla, že zde existuje projekt Zdravé město a s ním spojené některé akce ve městě, ale až referát k předmětu Sociální ekologie mě přiměl zjistit si k tomuto tématu více. Zašla jsem si na Městský úřad za kompetentní osobou a tím jsem se nadchla pro tento výběr tématu mé bakalářské práce. Z toho také vyplynula má praxe, abych se dozvěděla o projektu Zdravé město co nejvíce.

Cíl práce a metodika zpracování

Cílem práce bude zjistit názory a postoje představitelů místní samosprávy k projektu Zdravé město Chrudim. Budu zkoumat, zda aplikace projektu má konkrétní dopady na město, popřípadě jaké. Pomocí empirického šetření se pokusím odpovědět na otázky, jaký význam má projekt pro město, jak projekt funguje v praxi, jaké silné stránky nebo naopak slabiny projekt má a jak zastupitelé projekt vnímají a zda je podle nich přínosem pro město či nikoliv.

Teoretickou část jsem rozdělila na čtyři hlavní kapitoly. První kapitola se zabývá udržitelným rozvojem. Toto slovní spojení je čím dál více aktuálnější a používanější. Stále ale existují lidé, kteří nevědí, co tento pojem znamená. Historii a definici udržitelného rozvoje jsem se pokusila popsat v kapitole 1. V druhé kapitole popisují dokument Agenda 21, který se zrodil v roce 1992 na konferenci v Riu de Janeiru. Dále se věnuji místní Agendě 21, jejím kritériím, bez kterých by projekt Zdravé město nefungoval. Třetí kapitola se zabývá již zmíněným projektem Zdravé město. Jaké má projekt charakteristiky, co je to Národní síť Zdravých měst, jaká je metodika projektu. Poslední kapitola teoretické

části se věnuje projektu Zdravé město konkrétně města Chrudim. V úvodu kapitoly se zabývám stručně historií města, uvádím konkrétní příklady kampaní konaných ve městě, kulatých stolů nebo například ocenění jaká Chrudim získala. Empirickou část tvoří výzkumné otázky, výzkumné předpoklady a dotazníkové šetření.

Má práce by mohla posloužit studentům, kteří si v budoucnu vyberou podobné téma, zabývající se projektem Zdravé město a problematikou trvale udržitelného rozvoje nebo komunitním plánováním služeb ve městě.

1. Koncept trvale udržitelného rozvoje

Vstupem do dvacátého prvního století začali lidé v Evropě stále více toužit po změně, po hlubším smyslu a naplnění svých životů a po větší společenské odpovědnosti. Volba mezi rozvojem hospodářství a ochranou i zlepšováním zdraví se zřejmě nikdy neobejde bez kompromisů. Zatím však převládá všeobecný pocit, že stávající systém je výrazně orientován především na ekonomickou prosperitu. Obě komponenty spolu neoddělitelně souvisí, i když se na jejich spojení mnohdy zapomíná. Zmíněná vazba by neměla být pomíjena. (Světová zdravotnická organizace, 2000: 181)

1.1 Vliv ekonomické činnosti na životní prostředí

Současná ekonomická aktivita se nezadržitelně váže s menším či větším zásahem do životního prostředí. Využití technologických procesů a neustálých inovací, stále se zvyšující produkce výrobků a služeb, působí na stabilitu celosvětových ekosystémů. Hospodářský úspěch, o který se každá země snaží, je nezpochybnitelný, avšak na úkor životního prostředí.

Z dlouhodobého hlediska vyžaduje vyspělá ekonomika zdravé životní prostředí a zdravé životní prostředí vyžaduje vyspělou ekonomiku. Proto by měla politika každého státu směřovat k vyváženosti ekonomické činnosti a stavu životního prostředí. (Moldan, 1997: 12, 22)

1.2 Environmentální politika

Termín *environment* z anglického jazyka pro běžné používání v českém jazyce jako *životní prostředí*.

Úlohou státních politik životního prostředí je správně postupovat v jednotlivých oblastech za účelem dosažení co nejefektivnějšího řešení problémů. Nejdůležitější problémy, které uvádí (Konečný, 1999: 17) a kterými se zabývá majorita politik životního prostředí, jsou:

- Ohrožení globálních biosferických systémů (ohrožení klimatu, poškozování ozónové vrstvy, znečištění ovzduší a vod, úbytek lesů)
- Snižování biologické rozmanitosti (nepřirozené vymírání druhů, degradace nebo ztráta ekosystémů a biotopů, redukce genetické základny)
- Degradace přírodních zdrojů (nežádoucí ztráta ploch a snížení úrodnosti zemědělských půd, nedostatek pitné vody, vyčerpání nenahraditelných zdrojů)
- Přímé ohrožení lidského zdraví (nebezpečné fyzikální, chemické a biologické faktory).

Environmentální problémy proto nemohou být vyřešeny bez zapojení politiky ochrany životního prostředí do dalších politických oblastí. (Konečný, 1999: 17)

1.3 Mezník udržitelného rozvoje

Nutnost ochrany životního prostředí uspíšila uspořádání Konference OSN ve Stockholmu v roce 1972. 5.červen se od té doby stal Mezinárodním dnem životního prostředí. Tato konference byla zlomovým bodem v oblasti ochrany naší planety a dala široké veřejnosti jasně najevo, že pokud se důsledky naší hospodářské činnosti bez ohledu na naši zemi nezačneme urychleně zabývat, příroda nám to dříve či později vrátí. Znečištění ovzduší, voda, půda, vymírající ekosystémy, ale i lidské zdraví trpí v celoglobálním měřítku. Na základě této konference vznikla řada institucí, ve vyspělých zemích to jsou Ministerstva pro životní prostředí, za účelem chránit prostředí. Vyšla se řada zákonů upravujících např. emise do ovzduší, čištění odpadních vod, produkce a zneškodňování nebezpečných odpadů ... (Moldan, 1997: 22)

1.4 Vymezení udržitelnosti

Valná rada OSN stanovila v roce 1983 Světovou komisi pro životní prostředí a rozvoj (*World Commission on Environment and Development - WCED*), a ta v roce 1987 vydala zprávu s názvem *Naše společná budoucnost*, kde výsledkem byla definice trvale udržitelného rozvoje:

„Trvale udržitelný rozvoj je takovým rozvojem, který naplňuje potřeby přítomných generací, aniž by ohrozil schopnost naplňovat je i generacím budoucím.“

Musíme tedy uchovávat přírodní bohatství nejen pro nás, ale i naše potomky a změnit kvalitu hospodářského růstu s ohledem na ekologické aspekty. (Moldan, 1997: 22) Rozpracování této zprávy se uskutečnilo v červnu v roce 1992 v Riu de Janeiru na tzv. *Summitu Země*. Tento Summit je pokládán za největší mezivládní konferenci na nejvyšší úrovni s účastí 178 států, zastoupených převážně nejvyššími představiteli. Tato konference vypracovala rozsáhlý akční plán, který se nazývá *Agenda 21*. (Moldan, 1993: 226) Bohužel tento plán nebral v potaz lidský charakter, a proto se v roce 1995 konal tzv. *Sociální summit* v Kodani, který zvýraznil význam sociálního pilíře trvale udržitelného rozvoje. Z této konference vzešly tři známé pilíře. Trvale udržitelný rozvoj je založen na rovnováze a integraci cílů ekonomických, sociálních a ekologických. Doposud největším setkáním se stal v roce 2000 *Summit tisíciletí* v New Yorku, kde se sešli představitelé světových velmocí a ustanovili 8 cílů milénia. (viz. Příloha č. 9 – 8 cílů milénia) (Moldan, 1997: 22)

Vize trvale udržitelné společnosti: „Trvale udržitelná společnost by jistě užívala darů zemské kůry s větším rozmyslem a účinněji, než to dělá současný svět. Správně by je oceňovala a zachovala by větší část z nich pro budoucí generace.“ (Meadows, Meadowsová, Randers, 1995: 231)

V České republice vláda schválila první *Strategii udržitelného rozvoje* v prosinci roku 2004. Tento dokument se oficiálně nazývá

Strategický rámec udržitelného rozvoje České republiky. Strategie zdůrazňuje tři základní pilíře udržitelného rozvoje ekonomický, sociální a ekologický a také tři oblasti Vědu a vzdělávání, Mezinárodní souvislosti, Správu věcí veřejných. (Moldan, 1997: 22)

V roce 2007 byla představena aktualizovaná Obnovená strategie udržitelného rozvoje. V roce 2010 byl schválen Strategický rámec udržitelného rozvoje, který se zaměřuje na pět prioritních os:

- 1) Společnost, člověk a zdraví
- 2) Ekonomika a inovace
- 3) Rozvoj území
- 4) Krajina, systémy a biodiverzita
- 5) Stabilní a bezpečná společnost

Každá osa řeší klíčovou oblast pro udržitelný rozvoj a je zde popsán hlavní problém, priority a cíle. Důraz je kladen také na provázanost všech pěti oblastí, jejich negativní i pozitivní vzájemné vazby. (Rada vlády pro udržitelný rozvoj, 2010: 12)

1.5 Dimenze udržitelnosti

Rozměry trvale udržitelného rozvoje na ochranu životního prostředí chápeme v širokém měřítku, a to v měřítku etickém, sociálním, ekonomickém a ekologickém. Všechna tato měřítka se musí prolínat a vzájemně doplňovat.

1.5.1 Dimenze etická

Dnešní generace svým jednáním a chováním nesmí ohrozit právo na uspokojování potřeb generací následujících. S tímto je spojené usilovat i o mírumilovnější a spravedlivější život a uznat samostatné hodnoty přírody nezávislé na člověku. (Konečný, 1999: 14)

1.5.2 Dimenze sociální

Musíme usilovat o odstranění nebo alespoň zmírnění propasti mezi bohatými a chudými lidmi, mezi bohatými a chudými státy, odstranění celosvětové chudoby, rozvoj lidské osobnosti, ochranu lidského zdraví. (Konečný, 1999: 14)

1.5.3 Dimenze ekonomická

Zahrnuje problematiku materiálních statků ve formě obnovitelných a neobnovitelných zdrojů, příznivé podmínky pro životní prostředí lidí a ekonomických procesů. Musí být zachován trvale udržitelný výnos ze stávajících aktiv v podobě přírodního bohatství. (Konečný, 1999: 14)

1.5.4 Dimenze ekologická

Pro každou lidskou činnost, pro projekty a plány v ekonomické oblasti, při hospodářském rozvoji, musí být zavedena kritéria ekologické únosnosti do rozhodovacích procesů. Důležité je nastolení indikátorů ekologické únosnosti jednotlivých činností, které hledají pojitko mezi přírodním a společenským systémem. (Konečný, 1999: 14)

2. Agenda 21 a udržitelný rozvoj

Tento program vzešel z konference v Riu de Janeiru v roce 1992. Je to strategický plán rozvoje měst a obcí o čtyřiceti kapitolách, který realizuje principy udržitelného rozvoje a zohledňuje konkrétní místní problémy. Je tvořen za účasti a ve spolupráci s občany města/obce a jeho cílem je zajištění dlouhodobé kvality života a životního prostředí v daném místě. Proto vyzývá místní správy, aby si vytvořily vlastní místní Agendu 21 z toho důvodu, že znají nejlépe problematiku daného území. Plánování rozvoje města je zárukou systémového řešení problémů a efektivního vynakládání prostředků z veřejných rozpočtů. (Příručka: Udržitelný rozvoj měst a obcí České republiky, 2005)

Pojem „good governance“ v překladu znamená „dobré vládnutí“ nebo také „řádná správa věcí veřejných“. Pod tímto známým pojmem se Agenda 21 snaží dosáhnout kvality ve veřejné správě. *„Kvalitní správa věcí veřejných, musí být (z pohledu OSN i EU) otevřená, transparentní a odpovědná veřejnosti, efektivní, umožňující účast veřejnosti na rozhodování a plánování a založená na partnerské spolupráci s ostatními společenskými sektory a respektující odborný pohled na věc. Jedině taková veřejná správa může vést k dlouhodobě udržitelnému rozvoji obce či regionu. A právě MA21 je procesem, jehož je udržitelný rozvoj základním cílem.“* (Metodická příručka místní Agenda 21)

2.1 Místní Agenda 21 v ČR (MA21)

V roce 2006 byla místní Agenda 21 uznána Ministerstvem vnitra České republiky jako metoda modernizace veřejné správy. Důležitými principy místní Agendy 21 je partnerství s neziskovými organizacemi, kulturními, sportovními organizacemi, školami, apod. a zapojování veřejnosti do rozvoje města.

Role úřadů/správy města v místní Agendě 21

- hájí a realizuje zájmy občanů, které zastupuje
- iniciuje plánovací a koncepční procesy
- disponuje řadou právních a finančních nástrojů k usměrňování aktivit
- spravuje v různé míře majetek
- má vliv na služby, které působí na kvalitu místního života
- má možnost pracovat s veřejností, ovlivňovat a působit na občany, informovat a konzultovat
- iniciuje a organizuje spolupráci mezi zájmovými skupinami

Plánování udržitelného rozvoje je problematické pro svůj značný rozsah. V minulosti přinesla tato aplikace konceptu udržitelného rozvoje nový přístup ke strategickému plánování, a to v metodice zpracování i ve formě strategického plánu. (Příručka: Udržitelný rozvoj měst a obcí České republiky, 2005)

2.2 Strategický plán udržitelného rozvoje města

Největší důraz je kladen na analytickou část a rozmanité zdroje informací, ze kterých vycházejí konkrétní cíle. Strategický plán vzniká pomocí metod deduktivního plánování. Dokumenty, které z tohoto vzejdou, jsou založené převážně na indikátorech, které dané změny hodnotí. Značný důraz je kladen na vyhodnocování procesů.

Pro realizovatelnost místního strategického plánu je nutné omezit počet priorit a cílů pouze na ty nejdůležitější. Dokument nemůže obsahovat všechna odvětví, ale pouze ta klíčová a problematická pro dané místo. Přehlednost a jednoduchost této koncepce umožňuje výraznější zapojení zástupců veřejnosti a zájmových skupin do celého procesu zpracování i realizace. Cílem je vytvoření strategického plánu udržitelného rozvoje města, který zabezpečí ostatní koncepční sektorové dokumenty a definuje dlouhodobou perspektivu udržitelného rozvoje města. (Příručka: Udržitelný rozvoj měst a obcí České republiky, 2005)

2.3 Indikátory

Dnešní společnost, která je přehlcena informacemi o celosvětovém dění, klade důraz na primární základní ukazatele (=indikátory), které mají komplexní vypovídající hodnotu, a které poměřují a vytvářejí indikátory mezi společenskými procesy a jednotlivými oblastmi (sektory). Pro kvalitní vedení měst je nutné pracovat s transparentními indikátory. „Správně zvolený indikátor místního udržitelného rozvoje v sobě odráží, mimo jiné, hlediska sociální spravedlnosti, zájmy místní ekonomiky a ochrany životního prostředí, ale zároveň také snahu o posílení role místní samosprávy nebo zabezpečování místních potřeb na místní úrovni. Indikátory umožňují vidět problematické oblasti a ukázat cestu k jejich nápravě. Uplatnění jednotné sady zvolených indikátorů umožní mimo jiné posoudit, jak si daná obec vede ve srovnání s jinými a usnadňuje poznání jejích silných a slabých stránek.“ (Příručka TIMUR, 2005)

Tyto indikátory umožňují vyhodnocovat a měřit kvalitu života a vliv lidských aktivit na životní prostředí. Využívání indikátorů je vhodné pro plánování a vyhodnocování udržitelného rozvoje města. Pravidelným pozorováním a vyhodnocováním se sledují společenské změny a realizují rozvoj daného místa za pomoci určení ukazatelů, které pomáhají vymezit hranice. Velmi důležitá je odpověď na otázku, na co má daný indikátor odpovědět a k čemu tuto odpověď využijeme. Existuje totiž celá řada indikátorů, např. indikátor programový nebo titulkový. (Příručka: Udržitelný rozvoj měst a obcí České republiky, 2005)

2.3.1 Společné evropské indikátory

V roce 1999 začala expertní skupina pro městské životní prostředí Direktorátu pro životní prostředí Evropské komise pracovat na níže uvedeném souboru Společných evropských indikátorů (ECI = European Common Indicators), které se začaly testovat od roku 2000 do roku 2003 a poté se v praxi oficiálně začaly využívat v městech po celé Evropě. Jedná se o deset tématických indikátorů, které jsou doplněny o souborný ukazatel ekologické stopy města. Indikátory jsou vytvořeny na základě

šesti definovaných hledisek udržitelnosti a každý z indikátorů v sobě odráží různý počet těchto hledisek.

Základní prvky udržitelnosti, které tvoří podklady pro výběr indikátorů, jsou podle Týmové iniciativy pro místní udržitelný rozvoj (TIMUR) tyto:

1. Rovnost a společenské začlenění (dostupnost přiměřených a cenově přijatelných základních služeb pro všechny, např. vzdělání, zaměstnání, energie, zdraví, bydlení, školení, doprava)
2. Místní správa/pravomoci/demokracie (účast všech skupin místní komunity na místních plánovacích a rozhodovacích procesech)
3. Lokální/globální vztahy (uspokojovat místní potřeby místně, od výroby po spotřebu a odpad; uspokojovat ty potřeby, které nelze uspokojit lokálně, udržitelnějším způsobem)
4. Místní hospodářství (sladit místní dovednosti a potřeby s dostupností zaměstnání a dalšími zařízeními tak, aby co nejméně ohrožovaly přírodní zdroje a životní prostředí)
5. Ochrana životního prostředí (přijmout přístup vytváření ekosystémů; minimalizovat využívání přírodních zdrojů a půdy, tvorbu odpadů a znečišťujících emisí, chránit biologickou rozmanitost)
6. Kulturní dědictví/kvalita vybudovaného životního prostředí (ochrana, zachování a rehabilitace historických, kulturních a architektonických hodnot, včetně budov, památníků, událostí; rozšiřovat a chránit přitažlivost a funkčnost prostor a budov (Příručka TIMUR, 2005)

Společné evropské indikátory:

A1 Spokojenost občanů s místním společenstvím (Všeobecná spokojenost občanů s různými rysy života v obci)

A2 Místní příspěvek ke globálním změnám klimatu (Sledování produkce emisí CO₂)

A3 Mobilita a místní přeprava cestujících (Denní přepravní vzdálenosti a způsoby přepravy)

A4 Dostupnost místních veřejných prostranství a místních služeb (Dosažitelnost nejbližší veřejné zelené plochy pro místní obyvatele a dosažitelnost základních služeb)

A5 Kvalita místního ovzduší (Počet dnů s dobrou a zdravotně nezávadnou kvalitou ovzduší)

B6 Cesty dětí do a ze školy (Způsoby dopravy, které děti používají k cestování mezi domovem a školou)

B7 Udržitelné řízení místní samosprávy a místního podnikání (Podíl státních i soukromých organizací, které přijaly a využívají environmentální a sociální způsoby řízení – EMS, EMAS)

A8 Zatížení životního prostředí hlukem (Podíl obyvatel vystavený škodlivým hladinám hluku)

B9 Udržitelné využívání půdy (Udržitelný rozvoj, obnova a ochrana ploch a půdy v rámci obce)

B10 Výrobky propagující udržitelnost (Podíl certifikovaných ekologicky šetrných výrobků a produktů ekologického zemědělství na celkové spotřebě)

11 Ekologická stopa města (Hodnocení dopadu člověka na přírodu)

(Třebický, 2006: 3), (Moldan, Hák, Kolářová, 2002: 102)

2.4 ZDRAVÍ 21 (HEALTH 21)

Bývalý generální ředitel Světové zdravotnické organizace Halfdan Mahler poznamenal: „Zdraví není všechno, ale všechno ostatní bez zdraví nestojí za nic.“ Tento citát vystihuje ve své podstatě veškeré definice zdraví. Každá lidská bytost by měla mít zájem a pečovat o své zdraví,

protože zdraví je jedinečné. Jeho přítomnost je předpokladem pro dlouhý a kvalitní život a vede člověka k uspokojení ostatních potřeb, pocitu spokojenosti a pohody.

Dokument Zdraví 21 byl přijat v roce 1998. Je to soubor metod, který by měl zlepšit úroveň zdraví pomocí osvědčených postupů vycházejících ze zkušeností evropských států. Pro realizaci záměru bylo stanoveno 21 cílů:

Cíl 1. Solidarita pro zdraví v evropském regionu (Do roku 2020 by se měl současný rozdíl ve zdravotním stavu mezi jednotlivými členskými státy evropského regionu snížit alespoň o jednu třetinu).

Cíl 2. Spravedlnost ve zdraví (Do roku 2020 by se měly zdravotní rozdíly mezi socioekonomickými skupinami uvnitř jednotlivých členských zemí snížit nejméně o jednu čtvrtinu, a to podstatným zlepšením úrovně zdraví deprivovaných populačních skupin).

Cíl 3. Zdravý začátek života (Do roku 2020 by ve všech členských zemích evropského regionu měly mít všechny narozené děti a děti předškolního věku lepší zdraví umožňující jim zdravý start do života).

Cíl 4. Zdraví mládeže do 18 let (Do roku 2020 by měli mladí lidé v evropském regionu být zdravější a schopnější plnit svoji roli ve společnosti).

Cíl 5. Zdravé stárnutí (Do roku 2020 by měli mít lidé nad 65 let možnost plně využít svůj zdravotní potenciál a aktivně se podílet na životě společnosti).

Cíl 6. Zlepšení duševního zdraví (Do roku 2020 by se měla zlepšit psychosociální pohoda lidí a pro lidi s duševními problémy by měly být plně dostupné komplexní služby).

Cíl 7. Snížení výskytu přenosných nemocí (Do roku 2020 by se měly podstatně snížit nepříznivé důsledky infekčních nemocí prostřednictvím

systematicky realizovaných programů na vymýcení, eliminaci nebo zvládnutí infekčních nemocí, které významně ovlivňují zdraví veřejnosti).

Cíl 8. Snížení výskytu neinfekčních onemocnění (Do roku 2020 by se na území celého evropského regionu měla snížit nemocnost, četnost zdravotních následků a předčasná úmrtnost v důsledku hlavních chronických nemocí na nejnižší možnou úroveň).

Cíl 9. Snížení výskytu poranění způsobených násilím a úrazy (Do roku 2020 by v evropském regionu měly trvale a výrazně klesat počty zranění, postižení a úmrtí, která jsou důsledkem nehod a násilných činů).

Cíl 10. Zdravé a bezpečné životní prostředí (Do roku 2015 by měli lidé v evropském regionu žít v bezpečnějším životním prostředí, v němž by výskyt zdraví nebezpečných látek neměl přesahovat mezinárodně schválené normy).

Cíl 11. Zdravější životní styl (Do roku 2015 by si lidé v celé společnosti měli osvojit zdravější životní styl).

Cíl 12. Snížení škod způsobených alkoholem, drogami a tabákem (Ve všech členských státech by se do roku 2015 měly výrazně snížit nepříznivé důsledky návykových látek, jako je tabák, alkohol a psychoaktivní drogy).

Cíl 13. Podmínky a příležitosti pro zdraví (Do roku 2015 by obyvatelé evropského regionu měli mít více příležitostí žít ve zdravých sociálních i ekonomických životních podmínkách doma, ve škole, na pracovišti i v místním společenství).

Cíl 14. Multisektoriální odpovědnost za zdraví (Do roku 2020 by si všechna odvětví měla uvědomit a přijmout svoji odpovědnost za zdraví).

Cíl 15. Integrovaný zdravotní styl (Do roku 2010 by lidé v regionu měli mít mnohem lepší přístup k základní zdravotní péči, která je orientována na rodinu a na místní společenství a opírá se o flexibilní a vhodně reagující nemocniční systém).

Cíl 16. Řízení v zájmu kvality péče (Do roku 2010 by všechny členské státy měly zajistit, aby řízení rezortu zdravotnictví od populačních programů až po individuální péči o pacienta na klinické úrovni, bylo orientováno na výsledek).

Cíl 17. Financování zdravotnictví a rozdělování finančních zdrojů (Do roku 2010 by členské státy měly mít takový mechanismus financování a rozdělování zdrojů pro zdravotnictví, který by spočíval na zásadách rovného přístupu, efektivity, solidarity a optimální kvality).

Cíl 18. Rozvoj lidských zdrojů v zájmu zdraví (Do roku 2010 by všechny členské státy měly zajistit, že pracovníci ve zdravotnictví i zaměstnanci dalších odvětví získají odpovídající vědomosti, postoje a dovednosti k ochraně a rozvoji zdraví).

Cíl 19. Výzkum a znalosti v zájmu zdraví (Do roku 2005 by všechny členské státy měly mít takový zdravotní výzkum a informační i komunikační systém, který by umožnil využívat a předávat znalosti vedoucí k posilování a rozvoji zdraví všech lidí).

Cíl 20. Mobilizace partnerů pro zdraví (Do roku 2005 by do realizace strategie zdraví pro všechny měli být zapojeni jednotlivci, skupiny a organizace jak veřejného, tak soukromého sektoru, občanských společností a sdružení pro zdraví).

Cíl 21. Politika a strategie v zájmu zdraví pro všechny (Do roku 2010 by měly všechny členské státy přijmout a zavádět postupy směřující ke zdraví pro všechny, a to na celostátní, krajské a místní úrovni, které by byly podporovány vhodnou institucionální infrastrukturou, řízením a novými metodami vedení). (Světová zdravotnická organizace, 2000)

NEHAP ČR / LEHAP (Akční plán zdraví a životního prostředí - národní / místní)

„Akční plán zdraví a životního prostředí ČR (NEHAP ČR). NEHAP ČR byl přijat usnesením vlády ČR č. 810 z roku 1998. Dokument obsahuje

soubor doporučení, směřujících ke zlepšení životního prostředí a zdravotního stavu populace v ČR. Zabývá se širokou škálou problémů životního prostředí a koncepční podpory zdraví. Na NEHAP navazují místní Akční plány zdraví a životního prostředí (LEHAP).“ (Národní síť Zdravých měst České republiky, 2005)

3. Projekt Zdravé město jako součást udržitelného rozvoje

Projekt Zdravé město (WHO Healthy Cities Project) se zrodil v roce 1988 v hlavách iniciátorů OSN - Světové zdravotní organizace (World Health Organization) a postupně se začal rozšiřovat do více než třiceti evropských zemí. Zdravá města uplatňují principy Agendy 21 (Základní informace NSZM ČR, 2005).

Charakteristiky Zdravého města

Město by mělo usilovat o:

- 1) Čisté, bezpečné prostředí k životu vysoké kvality (včetně kvality bydlení);
- 2) Ekosystém, který je stabilní v současnosti a udržitelný do budoucna;
- 3) Silnou, vzájemně spolupracující a nezneužívající společnost;
- 4) Vysoký stupeň participace a kontroly ze strany veřejnosti nad rozhodnutími ovlivňujícími život, zdraví a spokojenost občanů;
- 5) Naplňování základních potřeb (potravin, voda, bydlení, příjem, bezpečnost a práce) všech občanů města;
- 6) Zajištění příležitostí k získání široké škály zkušeností a prostředků s možností navázání řady kontaktů, vzájemné komunikace a výměny poznatků;
- 7) Rozmanité, vitální a inovativní hospodaření města;
- 8) Podporu vzájemné spojitosti s minulostí, s kulturním a biologickým dědictvím občanů a s ostatními skupinami a jednotlivci;
- 9) Takové jednání, které je v souladu s výše uvedenými charakteristikami a které tyto charakteristiky ještě umocňuje;
- 10) Optimální úroveň veřejných zdravotnických služeb dostupných pro všechny občany;

11) Vysoký zdravotní status (vysoký podíl zdravých lidí a nízký podíl nemocí) (World Health Organization, 1997: 16) (pozn.vlastní překlad)

Zdravé město je projekt komunitní, to znamená, že se na jeho tvorbě podílejí kromě místní správy a partnerů i obyvatelé lokality a podporují tak aktivitu v daném místě. Tím si vytvářejí pro sebe a své blízké příjemné prostředí pro život a dobrovolně chtějí pečovat o krajinu v okolí svého domova. Zdravé město je nutné chápat jako neustále se vyvíjející a dlouhodobý proces, nikoliv jako ukončený stav města. *„Zdravé město se zabývá všemi oblastmi života ve městě, které mohou mít vliv na zdraví a pohodu obyvatel. Nejedná se pouze o stav prostředí, ale zejména o životní styl lidí a o jejich pocit spokojenosti ve městě.“* (Trunečková, Komise Zdravého města a MA21, 2010: 7)

3.1 Národní síť Zdravých měst České republiky (NSZM ČR)

V České republice se projekt začal uplatňovat od roku 1994, kdy se sdružilo jedenáct aktivních měst v asociaci nazvanou Národní síť Zdravých měst České republiky. V současnosti pod asociaci spadají stovky měst a obcí po celé České republice a v říjnu 2011 má NSZM ČR 100 aktivních členů. (Základní informace NSZM ČR, 2005).

V roce 2006 získala asociace Cenu Ministra vnitra ČR za inovaci v územní veřejné správě a postoupila tak do celosvětového finále ceny OSN za prosazování kvality ve veřejné správě. Konkrétně toto ocenění obdržela za informační projekt DataPlán NSZM (viz.DataPlán níže).

3.2 Metodika NSZM

Nástroj pro realizaci Projektu Zdravé město a Místní Agendy 21 se nazývá Metodika NSZM ČR. Tuto Metodiku členové NSZM utvářejí a neustále rozvíjejí déle než patnáct let. Z jejich praktických zkušeností vychází tento soubor doporučení, který využívají všechna Zdravá města, obce, mikroregiony i kraje. Cílem této Metodiky je podat přesný návod, jak

postupovat k uplatňování udržitelného rozvoje, podpory zdraví a kvality života na místní a regionální úrovni v ČR. Metodika „Česká brána 21 (New Gate 21)“ byla oceněna titulem Světový projekt EXPO 2000, který získala na Světové výstavě v Hannoveru. Metodika má samostatný internetový portál pro vzdělávání koordinátorů Zdravých měst a MA21. (<<http://metodika.zdravamesta.cz/>>)

3.2.1 DataPlán NSZM

„Dataplán představuje informační databázový nástroj NSZM, který slouží Zdravým obcím, městům a regionům k tomu, aby dovedly přehledně a efektivně řídit procesy ve veřejné správě. Zefektivňuje a zkvalitňuje celkové řízení a plánování na úrovni municipalit, umožňuje systémový přístup ke sledování strategických cílů, projektů a finančních prostředků ve městech, obcích a regionech.“ (<http://dataplan.info/cz/home>)

3.2.2 Členové NSZM ČR

K 1. říjnu 2011 je zapsáno pod asociaci 100 členů s regionálním vlivem na 2232 měst a obcí s 3,724 milionem obyvatel (36 % populace ČR). (Údaj z 5.11.2011 z <<http://nshm.cz/index.shtml?apc=r2087231t>>)

3.3 Kritéria MA21

Existuje metodický postup, který zkvalitňuje Zdravá města a Místní Agendu 21 a je zastřešen Radou vlády pro udržitelný rozvoj a také Ministerstvem vnitra, který ho využívají jako oficiální metody kvality ve veřejné správě. Jeho plnění je veřejně přístupné v Databázi MA21.

Municipality (města, obce, mikroregiony, kraje) začaly naplňovat jednotlivá kritéria v roce 2010. NSZM ČR se aktivně podílela na zpracování jednotlivých sad kritérií. Tato kritéria se člení na čtyři hlavní kategorie kvality – D, C, B, A a zahrnují i skupinu „Zájemci“. Každá kategorie má svá daná kritéria a vlastní ukazatele, kterými se hodnotí

úroveň procesu MA21 v dané municipalitě. (Místní Agenda 21. Informace, postupy, kritéria. 2006)

3.4 Komunitní plánování

Projekt Zdravé město je projektem komunitním, tudíž musí mít také svůj komunitní plán. Komunitní plán se zpravidla plánuje na několik let dopředu a podle potřeb se aktualizuje celoročně. Tento dokument vzniká procesem induktivního postupu či plánováním odspodu. Na komunitním plánu spolupracují partneři i veřejnost a podílejí se tak na přípravě a realizaci Plánu zdraví a kvality života. Tento plán představuje problémové oblasti, které sledují kvalitu života a zdraví obyvatel ve městě (zdravotnictví, školství, doprava, životní prostředí, kultura, sport,...) prostřednictvím kulatých stolů, veřejných projednáváních nebo například Fór Zdravých měst. Výstupy z těchto setkání se pak zohlední v komunitním plánu. K tomu, aby byl komunitní plán validní, je zapotřebí různých anket a sociologických průzkumů. Motto komunitního plánu zní: „Naše město bude ZDRAVÉ, pokud budou vyřešeny cíle a problémy uvedené v tomto plánu“. Jako důležitý podklad pro Strategický plán slouží právě plán komunitní. (Trunečková, Komise Zdravého města a MA21, 2010: 8)

3.5 Komunitní kampaně

Během celého roku se NSZM ČR soustřeďuje na pět kampaní, které realizují jednotliví členové podle svého zájmu. Jedná se o níže uvedené kampaně, do nichž se zapojují stovky Zdravých měst, obcí a regionů:

duben: Den Země

květen: Den bez tabáku

červen: Dny bez úrazů

září: Evropský týden mobility

Den bez aut

říjen: Dny zdraví

(Komunitní kampaně NSZM ČR, dostupné z WWW:

< <http://www.nszm.cz/index.shtml?apc=r2082287t>>)

3.5.1 Dotace a granty

NSZM ČR průběžně získává granty a dotace. Na základě těchto projektů pak financuje zajišťování služeb a aktivit pro své členy, např. z fondů EU, Státního fondu životního prostředí, Revolvingového fondu Ministerstva životního prostředí, aj. V roce 2010 získalo NSZM ČR dotace v celkové výši 7 782 tis. Kč. (Výroční zpráva NSZM ČR za rok 2010)

4. Zdravé město Chrudim

Město Chrudim, které leží ve východních Čechách, vzdálené 10 km od krajského města Pardubice, je druhým největším městem v Pardubickém kraji. Chrudim se pyšní velmi bohatou historií. První doložená písemná zmínka je z roku 1055 z Kosmovy kroniky, kdy zde zemřel český kníže Břetislav I. Ovšem z archeologických výzkumů vyplývá, že zřejmě bylo dnešní území města osídleno již 7-6 tisíc let před naším letopočtem. Před rokem 1276 založil město Přemysl Otakar II. Chrudim patří ke královským věnným městům. Mezi významné chrudimské rodáky patří například Viktorin Kornel ze Všehrd, Jan Nepomuk Štěpánek nebo Josef Ressel. Pro svou historii má město nespočet památek, mezi nejznámější patří např. chrám Nanebevzetí Panny Marie, Mydlářovský dům, Muzeum, Divadlo Karla Pippicha nebo dochované hradby, které obhání město a spoustu dalších. Chrudim leží v nadmořské výšce 243 – 300 m.n.m. Město se rozkládá na 3 315 ha plochy. (Základní informace o městě Chrudim, dostupné z WWW:

<<http://www.chrudim.eu/mesto/o-chrudimi/zakladni-informace.html>>)

Ve městě žije 23 240 obyvatel, z toho mužů 11 269, žen 11 971 a průměrný celkový věk je 40,8 let. (Údaj ČZSO k 1.1.2011)

4.1 Vznik projektu Zdravé město Chrudim

Město Chrudim je do projektu Zdravé město (PZM) zapojeno od roku 2001. Za dosavadních deset let svého působení v NSZM ČR získalo spoustu ocenění a patří tak k nejlépe hodnoceným Zdravým městům v České republice (viz 4.5 Ocenění). Zázemí poskytuje projektu městská samospráva (= Město Chrudim a Městský úřad). Na jeho činnosti se ovšem podílí veřejnost a partneři projektu, proto je PZM Chrudim projektem komunitním. (Trunečková, Komise Zdravého města a MA21, 2010: 8)

4.2 Organizační struktura

Politik pro projekt Zdravé město Chrudim:

Mgr. Petr Řezníček, starosta, zastupitelstvem pověřen vedením Projektu
Chrudim Zdravé město

petr.reznicek@chrudim-city.cz

Koordinátorka projektu Zdravé město Chrudim a místní Agendy 21:

Šárka Trunečková DiS.

sarka.truneckova@chrudim-city.cz, telefon: 737 770 811, 469 645 260

Komise Zdravého města a místní Agendy 21:

Řídící tým Projektu Zdravé město a poradní orgán Rady města

Deklarace

Město Chrudim se zavazuje plnit zásady a cíle základních dokumentů, které jsou pro oblast udržitelného rozvoje, zdraví a kvality života důležité:

- Zdraví 21 (Health 21) - dokument Světové zdravotnické organizace
- Agenda 21 - dokument Organizace spojených národů
- Aténská deklaráce Zdravých měst
- Národní akční plán zdraví a životního prostředí (NEHAP) - dokument vlády ČR

(Organizační struktura a deklaráce dostupné z WWW:

<<http://www.chrudim.eu/zdrave-mesto/>>)

4.3 Komunitní kampaně a partneři projektu

Tyto akce jsou konány za podpory mnoha partnerských organizací ve městě, kdy veřejnost dává podněty a názory, které jsou přenášeny do praxe. Jsou součástí Plánu zdraví a kvality života. Město Chrudim pořádá každoročně tyto kampaně:

duben: Den Země – 22.duben je označován celosvětově jako Den Země. Ve městě je tento den pořádáno spoustu akcí a her pro děti, doprovodný program, možnost vyzkoušet si rukodělné práce, vyhlášení výsledků akce „Nakrmte hliníkožrouta“, které se v roce 2011 zúčastnilo 6 mateřských škol, 3 základní školy, 1 střední škola a Mama klub Chrudim, celkem 899 lidí, probíhá na školách od března. Od dubna se koná také akce „Uklidme svět“, které se v roce 2011 zúčastnilo 840 osob, z toho 6 základních škol, 5 mateřských, 1 střední škola a Mama klub Chrudim. Motto pro rok 2011 znělo „Den Země 2011 s českými tradicemi – Velikonoční vítání jara“. Akci navštívilo v průběhu celého dne 4 tisíce lidí.

květen: Světový den bez tabáku – PZM Chrudim a Klub českých turistů připravili tradiční výstup na Sněžku. Význam akce je důležitý pro zdůraznění zdravého životního stylu bez kouření a aktivní pohyb. O akci je každoročně zvyšující se zájem.

červen: Národní dny bez úrazu – cílem akce je prevence úrazů hlavně u dětí a mládeže. Jde o informovanost o rizicích úrazů a o to snížit závažnost a počet úrazů. Kampaň se koná před letními prázdninami, kdy je úrazovost dětí nejvyšší.

září: Evropský týden mobility a Evropský den bez aut – Ve spolupráci se Zdravotním ústavem Pardubice, připravilo město měření kvality ovzduší, Městská policie kontrolovala cyklisty, zda mají přilby (Akce „Na kolo jen s přilbou“) a akce zaměřená na používání reflexních pomůcek s názvem „Vidíš mě?“) a uspořádala besedu „Bezpečná jízda = radostná jízda“, kde informují o vybavenosti silničních kol, bezpečnosti na silnici a zásady silničního provozu.

Den s technickými službami – pořádají Technické služby Chrudim 2000, spol.s.r.o. ve spolupráci s Občanským sdružením Altus a Městem Chrudim. Program je připraven pro žáky mateřských a základních škol i pro širokou veřejnost. Tato akce se zaměřuje především na třídění odpadu, kompostování, recyklování odpadu. Jako doprovodný program si pořadatelé připravili ukázky techniky (popelářský vůz, úklidový vůz,...). Pro děti jsou připraveny drobné soutěže.

Biojarmark – pořádá každoročně Ekocentrum Paleta Chrudim. Lidé si mohou zakoupit výrobky v bio kvalitě, např. bio pečivo, masné výrobky, bylinné čaje, kávu, zeleninu, ovoce apod., ale kromě potravin také certifikovanou bio kosmetiku, ekologicky šetrné prací a čisticí prostředky, oblečení, ručně dělané dřevěné kuchyňské výrobky, aj. Akce má doprovodný program v podobě pohádek pro děti, vystoupení pěveckého sboru nebo koncert místních kapel. Celý den si návštěvníci mohou vyzkoušet různé ruční práce, zapojit se do poznávací soutěže stromů a bylin, apod.

říjen: Dny zdraví: Běh naděje (=Běh Terryho Foxe) – jedná se o sportovně společenskou akci na podporu výzkumu rakoviny. Tato humanitární akce je spojena s veřejnou sbírkou. Účelem akce je absolvování trati jakýmkoliv způsobem.

Pochod generací – PZM Chrudim a Klub českých turistů pořádají tento pochod pro aktivní fyzickou aktivitu i v pokročilém věku a současně podporuje soužití rodin. (Trunečková, Komise Zdravého města a MA21, 2010: 20)

Partneři projektu:

Český červený kříž, Český svaz ochránců přírody Chrudim, Rodinné centrum "Mama klub" Chrudim, Altus - občanské sdružení, Centrum sociálních služeb a pomoci Chrudim, TyfloCentrum Pardubice, pobočka Chrudim, Klub českých turistů, Zdravotní ústav se sídlem v

Pardubicích, pobočka Chrudim, Mateřská škola Dr. J. Malíka - Zdravá MŠ, Mateřská škola Sv.Čecha - Zdravá MŠ, Mateřská škola Na Valech, Mateřská škola Víta Nejedlého, Mateřská škola U Stadionu, Mateřská škola Strojařů, Základní škola Dr.J.Malíka - Zdravá ZŠ, Základní škola Dr.V.Peška - Zdravá ZŠ, Základní škola U Stadionu, Základní škola Školní náměstí, Speciální základní škola - Zdravá ZŠ, Vodní záchranná služba ČČK Chrudim, Česká abylimpijská asociace, Týmová iniciativa pro místní udržitelný rozvoj – TIMUR, Ekocentrum Paleta, Střední škola zdravotnická a sociální v Chrudimi, Střední škola zemědělská a VOŠ Chrudim, Krajská hygienická stanice v Pardubicích, Péče o duševní zdraví, Dům dětí a mládeže, Všeobecná zdravotní pojišťovna ČR, STOB poradenství, Rocalla, Sportovní areály města Chrudim, Šance pro Tebe, o.s., Rytmus, o.p.s., Centrum J.J.Pestalozziho, o.p.s., Amalthea o.s., Archa, Středisko výchovné péče pro děti a mládež, Centrum pro zdravotně postižené, Laxus, o.s., Městská policie Chrudim, Besip, Technické služby Chrudim 2000, spol. s.r.o, Městské lesy Chrudim spol.s.r.o. (Partneři projektu, dostupné z WWW:

< <http://www.chrudim.eu/zdrave-mesto/partneri-projektu.html>>)

4.3.1 Desatero problémů města Chrudimi

Toto veřejné setkání nebo také Fórum Zdravého města se uskutečňuje jednou za rok a je přístupné všem občanům města, kteří ve spolupráci se starostou, místostarosty a pracovníky Městského úřadu chtějí diskutovat o nejvážnějších problémech v Chrudimi. Vedení města seznámí přítomné s řešením vybraných problémů uplynulého roku. Od začátku jsou stanoveny oblasti, např. školství, doprava, sport aj. Následuje práce ve skupinách, kde se diskutuje o jednotlivých opatřeních směřujících ke zlepšení života ve městě. Každý má možnost se vyjádřit k jakékoliv oblasti, o kterou má zájem. Na závěr jsou vyhlášeny nejdůležitější problémy dle počtu hlasů přítomných osob. Po celou dobu je připraven doprovodný program, např. bezplatné měření cholesterolu a glykémie,

prodej a prezentace výrobků Fair Trade, hlídání dětí a další. Na úplném konci se losují ceny, které pro toto setkání věnovali partneři projektu a sponzoři. Aby výsledky nebyly zkresleny menšinou (pouze hlasováním příchozích na Desateru), před předložením Zastupitelstvu se ještě uveřejní výsledky v Chrudimském zpravodaji (tj. místní měsíčník). Zde má možnost si každý občan vyplnit anketní lístek a potvrdit tak vytipované problémy na Desateru. Každý rok zájem o Fórum stoupá. (Trunečková, Komise Zdravého města a MA21, 2010: 18)

Pro rok 2011 byly vytipovány tyto hlavní problémy:

- 1) Vybudovat obchvat města Chrudim
- 2) Podporovat zachování nemocnice v Chrudimi v současném rozsahu včetně zachování pohotovostní služby
- 3) Zachovat areál letního kina ke kulturním účelům a vytvořit podmínky pro obnovení této lokality
- 4) Obnova nemovitého a movitého majetku škol – podporovat vybavení škol – rekonstrukce a řešení stavů budov škol a školních zahrad (herní prvky, obnova zeleně, apod.)
- 5) Najít řešení pro umožnění pohybu cyklistů v protisměru jednosměrných ulic, případně po chodnících
- 6) Podporovat udržení sociálních služeb v Chrudimi pro všechny cílové skupiny
- 7) Podporovat sportovní aktivity – dostupnost sportovních hřišť, kurtů a tělocvičen
- 8) Opravit rozlučkovou síň s koncepčním řešením hřbitova a rekonstruovat přístupovou cestu k síni
- 9) Řešit čistotu náhonu u parku Na střelnici a zajistit pravidelné sekání koryta Chrudimky

10) Řešit přijetí / integraci mládeže ohrožené sociálním vyloučením – volnočasový klub pro děti ZŠ

(Údaj dostupný z WWW: <<http://www.chrudim.eu/zdrave-mesto/desatero-problemu-mesta-chrudim.html>>)

4.3.2 Kulaté stoly

Jak už samotný název napovídá, ke kulatému stolu mohou zasednout jak občané, tak zastupitelé města, všichni jsou si rovni a každý může říci vlastní názor. Cíl je ovšem jeden – rozvoj města. Postup je následující: dopředu se vyhlásí téma kulatého stolu a každý kdo si myslí, že se ho dané téma týká a může přispět svými znalostmi, zkušenostmi, nápady se dostaví na sjednané místo. Společně se potom analyzuje současný stav a následně jsou představeny vize do budoucnosti. Podstatou kulatého stolu je společná komunikace a hledání představ dané problematiky.

Příklady kulatých stolů: Kulatý stůl na téma Sídliště mezi ulicemi Vlčnovská a Václavská, Bezpečná cesta do školy, Lesní stezka Podhůra, Letní kino, Zkvalitnění úklidu veřejných prostranství a údržby městské zeleně, Veřejná debata o přípravě stavby chrudimského obchvatu, Řešme problém holubů ve městě společně, Soužití lidí a psů ve městě. (Kulaté stoly, dostupné z WWW: <<http://www.chrudim.eu/zdrave-mesto/kulate-stoly.html>>)

4.4 EMAS

Systém kvality řízení úřadu z hlediska šetrného přístupu k životnímu prostředí, tzv. EMAS (z anglického Eco-Management and Audit Scheme) zavádí do procesů řízení a rozhodování úřadu kritérium minimalizovat dopady na životní prostředí. Město Chrudim je prvním městským úřadem v České republice, který získal toto ověření. Proces je uplatňován od roku 2007 a v roce 2008 získal ocenění za inovaci ve

veřejné správě (viz. 4.5 Ocenění). Příklady některých realizovaných opatření, které snížili vliv na životní prostředí: šetření energií a vody – nákup spotřebičů typu „A“, nákup prodlužovacích kabelů s vypínačem, nákup úsporných splachovačů WC, nákup kancelářských potřeb – recyklovaný kancelářský papír, obálky, bloky, recyklovatelné tonery do tiskáren, produkce odpadů – rozšíření třídění odpadu na papír, plast, sklo a hliník, nákup elektrokola a přenosných karet na MHD místo využívání služebních vozidel na cesty po městě. Na základě zkušeností s procesem EMAS se PZM rozhodl nabídnout tento proces i příspěvkovým organizacím a obchodním společnostem. (Trunečková, Mrózková, Pracovní skupina EMAS, 2010)

4.5 Ocenění:

Město Chrudim obdrželo několik důležitých národních i mezinárodních ocenění:

Cenu Ministerstva vnitra České republiky za kvalitu ve veřejné správě za metody:

Organizace dobré veřejné služby v roce 2006 za kvalitní realizaci místní Agendy 21

Organizace dobré veřejné služby v roce 2007 a 2009 za realizaci projektu Zdravé město a aplikaci metody CAF

Za inovaci ve veřejné správě za rok 2008 za pilotní aplikaci systému EMAS

Cenu Ministerstva práce a sociálních věcí České republiky v soutěži Obec přátelská rodině v roce 2008 a 2009

Mezinárodní ocenění v soutěži LivCom za roky 2007, 2008, 2009, 2010.

LivCom – mezinárodní soutěž, která se koná od roku 1997, se zaměřuje na udržitelný rozvoj, životní prostředí a kvalitu života ve městě. Porota

hodnotí přístup města k jednotlivým kritériím udržitelného rozvoje, jako například zapojování veřejnosti, zvelebování krajiny a další.

Město Chrudim se poprvé zúčastnilo této soutěže v roce 2007, která se konala v Londýně. Chrudim byla vybrána z 260 projektů a hned si přivezla Zlatou cenu v kategorii „B“ (viz 6.3 Kritéria MA21) v kategorii měst od 20 do 75 tisíc obyvatel a obsadila třetí příčku. V roce 2008 v čínském Dongguanu z konkurence 284 projektů získala Chrudim celkově druhé místo za celkový rozvoj města. V roce 2009 se soutěž konala na domácí půdě v Plzni. Chrudim měla pro tento rok připraveny tři soutěžní projekty. Celkově obhájila druhé místo za projekt „Zdravé město Chrudim – město, kde stojí za to žít!“, Zlatou cenu a třetí místo vybojovala za projekt „Rekreační lesy Podhůra“ a posledním oceněním byla finanční dotace ve výši 10 tisíc liber za projekt „Regenerace odpočinkového místa v sídlišti Pod požární zbrojnicí“. V loňském roce 2010 se soutěž LivCom konala v Chicagu v USA. Do finále město probojovalo dva projekty. Již tradičně projekt „Zdravé město Chrudim – město, kde stojí za to žít!“ zaměřený na celkový rozvoj města a druhý projekt „Revitalizace náhonu – Modrá osa města Chrudim“. (Trunečková, Komise Zdravého města a MA21, 2010: 35)

5. Empirické šetření

Dle Dismana (1993) jsem si stanovila 3 základní techniky sociologického výzkumu, a to studium odborné literatury, rozhovor a dotazník. Praxi na Městském úřadě jsem absolvovala ve 2. ročníku v letním semestru v roce 2010. Odbornou literaturu jsem studovala od března 2011, rozhovory byly provedeny a dotazníky rozeslány v měsíci říjnu 2011.

Cílem šetření bylo zjistit celkové povědomí místní samosprávy o PZM. Chtěla jsem najít odpověď na otázky, jaký význam má projekt pro město, jak projekt funguje v praxi, jaké silné stránky nebo naopak slabiny projekt má a jak zastupitelé projekt vnímají a zda je podle nich přínosem pro město či nikoliv.

Jako cílovou skupinu, jak už samotný název práce napovídá, jsem si zvolila místní samosprávu, konkrétně zastupitelstvo města. Tato skupina respondentů je velice specifická.

5.1 Výzkumné otázky a výzkumné předpoklady

Otázka č. 1: Jaké povědomí mají zastupitelé o PZM?

Otázka č. 2: Jaký význam může mít pro město zapojení do PZM?

Otázka č. 3: V čem zastupitelé spatřují největší přínosy zapojení do PZM?

Pro rozhovor jsem si vybrala koordinátorku projektu, od které jsem se dozvěděla nejvíce potřebných informací a zastupitele, který je proti projektu. Další oslovení zastupitele se odmítli zúčastnit šetření pro nedostatek času. Rozhovory jsem zaznamenala na nahrávací zařízení a následně převedla do písemné podoby. Zkrácené formulace rozhovorů uvádím níže:

Koordinátorka projektu uvedla, že se domnívá, že povědomí zastupitelů o projektu je dobré. Na začátku volebního období byl speciálně pro nové zastupitele připraven úvodní seminář, na kterém bylo vysvětleno, co znamená projekt Zdravé město, co je to místní Agenda 21, v jaké fázi se město Chrudim nachází. Účast ze strany zastupitelů byla vysoká. Co však koordinátorku projektu zklamalo, byl nezájem a nechuť zastupitelů dovědět se o projektu více konkrétních informací, a to buď formou dotazů či následné diskuze. Přístup zastupitelů na semináři označila jako „spíše arogantní“.

Na otázku co dal projekt přímo jí, odpověděla, že je to hrdost na město. Od vzniku PZM se podařilo vytvořit systém a ten systém nyní v praxi funguje, ale trvalo to nejméně 5 let, než se zaběhl. Ocenění vnímá jako odměnu za odvedenou práci, ale ne jako její práci, ale práci všech lidí, kteří se do projektu zapojili (zaměstnanci úřadu, neziskové organizace, školy) a společně mají stejný cíl. Zdravé město neznámá vzhled prostředí, ale je to hlavně o vnitřku, o komunitě a vzájemné spolupráci.

Největší význam spatřuje v zapojení občanů do zlepšování života ve městě.

Slabinou projektu je pro koordinátorku politika. Jako největší úskalí projektu shledává v tom, že se zde vede více politický boj než snaha zastupitelů hledat pozitiva, která projekt přináší.

Úspěšnou novinkou tohoto roku (2011) bylo uspořádání Desatera pro mládež. Koordinátorka projektu uvedla: „*Postrádali jsme zastoupení mladé generace, pro kterou se vlastně město vytváří. Jde o jejich budoucnost.*“ Vydařené akce se zúčastnilo 80 dětí ze základních a středních škol. Zajímavostí bylo, že se mládež ve 3 bodech zcela shodla s klasickým Fórem. Na základě Desatera pro mládež plánuje město vytvořit tzv. Studentský parlament. Studenti by tak měli možnost podílet se na plánování a realizaci projektů, např. sportovních nebo dětských hřišť. Sami by si tak zvolili, jaké herní prvky by kam chtěli umístit apod. Do

budoucná by město chtělo vytvořit podobné místo i pro seniory. V nově vybudovaných Klášterních zahradách by mohla hrát reprodukováná hudba a do přírody by se daly zapracovat různé cvičební prvky. Touto zkušeností se koordinátorka inspirovala v Koreji na soutěži LivCom Awards 2011.

Názor proti projektu:

Tento zastupitel na otázky dotazníku neodpověděl s omluvou, že je proti tomuto projektu výrazně vyhraněn. Své výhrady formuloval takto: Dle jeho názoru i dle názoru jeho spolustraníků je projekt naprosto zbytečným, protože se nesystematicky utrácí finanční prostředky, které by město potřebovalo investovat jinde. Tyto finanční prostředky by měly směřovat na základní provoz města jako je například vyšší bezpečnost ve městě či opravené a čisté chodníky, a proto by se město nemělo zadlužovat megalomanskými akcemi a projekty jako byla například v letošním roce oprava kostela Svatého Josefa, nyní Muzeum barokních soch. *„Není nutné Zdravé město, ale zdravý selský rozum politiků a úředníků.“* Jeho představa je taková, že by celé oddělení zabývající se Zdravým městem mělo být zrušeno, čímž by se ušetřily finanční prostředky občanům města Chrudimi. Projekt je prý pouze pro určitou názorovou skupinu a je zbytečný: *„Na to, aby občan třídil odpad a měl rád přírodu, nepotřebuje dělat kampaně, které stojí spoustu peněz“.* Podle něho ochrana přírody je nutná, ale s tím také souvisí ochrana práv a svobod občanů. Neměl by se podporovat environmentalismus, který tento zastupitel přirovnává v mnoha ohledech k socialismu.

Z teoretické části jsem stanovila výzkumné předpoklady (VP), které se v závěru šetření pokusím potvrdit nebo vyvrátit.

5.2 Dotazníkové šetření:

Cílem dotazníkového šetření bylo zjistit, jaké povědomí mají zastupitelé o projektu Zdravé město Chrudim. Od kdy projekt funguje, zda je přínosem pro město, jaká skýtá negativa, atd. Bohužel návratnost

dotazníků byla velmi nízká. Z celkového počtu 27 mi odpovědělo 5 zastupitelů (SNK ED: 3, Strana svobodných občanů: 1, Koalice pro Chrudim: 1), z toho pouze 3 (všichni z SNK ED) vyplnili dotazník, zbylí 2 se do dotazníkového šetření nezapojili.

Zastupitelům jsem dotazníky rozeslala elektronicky na emailové adresy uvedené na webových stránkách města:

(<http://www.chrudim.eu/mesto/zastupitelstvo-mesta.html>).

Z odpovědí, které se mi vrátily, se dá vyvodit, že celkové povědomí o projektu je dobré. Na základní otázky typu: Od kdy projekt funguje, Kdo je koordinátorem projektu, Jak je projekt financován, Jaké dokumenty musí PZM splňovat, znali přesnou odpověď všichni respondenti. Na otázku: Jaký význam má PZM pro město odpověděli zastupitele takto:

Zastupitel 1: *„Zachovat podmínky pro kvalitní život i v mnoha dalších desetiletích pro všechny věkové skupiny.“*

Zastupitel 2: *„Zapojení lidí do rozhodovacích procesů života města, akceptování potřeb města s ohledem na globální stav Země.“*

Zastupitel 3: *„Osvěta, zviditelnění města jak v národním dění, tak v mezinárodním měřítku. Spolupráce občanů na rozvoji města.“*

Na otázku jak projekt funguje v praxi, se respondenti shodli na tom, že projekt funguje dobře. Pomocí akcí a kampaní se projekt zviditelní a lidé pak vědí, na koho se s konkrétními problémy a připomínkami mohou obrátit.

Zastupitel 3: *„Lidé dají podnět k tomu co zlepšit, zapojí se do kampaní, veřejných projednání.“*

Protože celkový pohled na projekt všech zastupitelů, kteří dotazník vyplnili, byl spíše pozitivní, neshledávali negativa přímo v projektu, ale na účasti zastupitelů některých politických stran v projektu:

Zastupitel 2: „Bohužel někteří zastupitelé města a občané nechápou podstatu. Vychází z faktu, že Zdravé město je stav, nikoliv cesta k zlepšování podmínek života.“

Zastupitel 3: „Politizace do projektu je hlavní brzdou do rozvoje města a kvality života ve městě.“

Oficiální metodou kvality ve veřejné správě je metodický postup, který zkvalitňuje Zdravá města i místní Agendu 21. Kritéria, která musí města a municipality naplňovat se dělí na 4 kategorie kvality. Do kategorie „B“, do které město Chrudim patří, znali odpověď všichni respondenti a dokonce věděli, že v letošním roce 2011 probíhá testovací verze kategorie „A“.

Zdravá města uplatňují ve svém místě soubor indikátorů, kterými sleduje kvalitu života. Tyto soubory musí být transparentní a musí mít komplexní vypovídající hodnoty. Jaké indikátory město Chrudim sleduje, se shodli zastupitele na 2 stejných indikátorech a to na indikátoru *Spokojenosti občanů s místním společenstvím* a *Mobility a místní přepravy cestujících*. Pouze třetí indikátor se lišil a to uvedli respondenty následovně:

Zastupitel 1: „Cesta dětí do škol.“

Zastupitel 2: „Dostupnost občanů k parkům a veřejným plochám.“

Zastupitel 3: „Kvalita místního ovzduší.“

Primární hodnotou PZM je zapojení veřejnosti do rozhodovacích procesů města. Proto by občané měli být velmi dobře informováni o plánovacích procesech ve městě. Zastupitele se na otázku Jaká je informovanost občanů shodli, že dostatečná:

Zastupitel 1: „Informace je dostupná velmi dobře na internetu, plakátech, četných besedách - jen chtít tyto informace vstřebat!“

Zastupitel 2: „Prostřednictvím WWW stránek, Chrudimského zpravodaje a tiskových zpráv pro media, kulatými stoly apod.“

Zastupitel 3: „Na webu Chrudimi, měsíčníku, místních vývěškách.“

Začátek projektu byl odstartován akcemi a kampaněmi, kterými se projekt dostal do podvědomí jak občanů, tak i zastupitelů. Na otázku Jaké kampaně a akce znáte, uvedl každý zastupitel minimálně 5 odpovědí.

Zastupitel 1: *„Den Země, Dny zdraví, Na kolo jen s přilbou, Pochod generací, Světový den bez tabáku – výstup na Sněžku.“*

Desatero problémů města, konajících se jednou za rok, se po výběru prioritních oblastí předkládá zastupitelstvu, kde jsou tyto problémy řešeny. Z odpovědí respondentů vyplynulo, že se snaží v rámci své kompetence co nejlépe konkrétní problémy řešit, hlasují pro zlepšení dosavadního stavu a podporují celý projekt Zdravé město.

Zastupitelé mají povědomí o tom, jaká ocenění PZM získal. Město Chrudim se dostalo na přední místo v hodnocení Zdravých měst v České republice, ale i v mezinárodním měřítku získala Chrudim významná ocenění v soutěži LivCom Awards.

Partnery projektu, bez kterých by se různé akce a kampaně ve městě nemohly konat, znají zastupitelé velmi dobře, protože spolupracují již několik let např. se školami, neziskovými organizacemi, apod. Partneři projektu se významně podílejí na chodu PZM a vyjadřují tak souhlas a podporu projektu.

Jedním z hlavních cílů této práce bylo zjistit, zda je projekt přínosem pro město či nikoliv. Zastupitelé, kteří odpověděli na otázku, zda je projekt přínosem, se shodli, že *„jednoznačně ano“*. Jako hlavní přínos zastupitele uvedli:

Zastupitel 1: *„Zapojení veřejnosti do rozvoje města.“*

Zastupitel 2: *„Je to projekt, který dává prostor pro světově osvědčené a moderní postupy při řízení rozvoje měst.“*

Zastupitel 3: *„Největší přínos spatřuji v zapojení občanů do rozvoje města. Když se zrealizuje nějaký projekt, je zde vidět zpětná vazba.“*

5.3 Průběh a výsledky šetření:

Výsledky šetření pro mě samotnou byly překvapením. Očekávala jsem nízkou návratnost dotazníků, ale 3 navrácené dotazníky předčily mé nejpesimističtější odhady. Jsem si vědoma toho, že malý vzorek respondentů je nedostatečný a tudíž neumožňuje generalizaci závěru. Rozhovory se zastupiteli pro mě ovšem byly velmi přínosné. Zajímavostí bylo vyslechnout si názor proti projektu i názor člověka, který v něj věří. Ze samotného dotazníkového šetření bylo zjištěno vysoké povědomí zastupitelů o projektu Zdravé město Chrudim. Nemohu ale říci, že by stejně tak odpověděli zastupitelé, kteří se šetření nezúčastnili. Cílem bylo zjistit povědomí místní samosprávy o PZM. Ze zastupitelů, kteří mi odpověděli, byl potvrzen přínos projektu pro město a dle slov koordinátorky se většina s projektem ztotožňuje. Otevírá se tak prostor pro podobný výzkum v řadách veřejnosti a následného srovnání postojů občanů Chrudimi s postoji jimi volenými zástupci.

VP01: Většina zastupitelů o projektu ví. Podle slov koordinátorky většina zastupitelů o projektu ví, protože na začátku volebního období byl pro všechny nové zastupitele uspořádán seminář seznamující nové členy místní samosprávy s projektem Zdravé město Chrudim. Lze objektivně usuzovat, že VP01 je pravdivý.

VP02: Většina zastupitelů, kteří o projektu vědí, ho považují za přínosný. Zastupitelé, kteří odpověděli na otázky v dotazníku, se shodli, že projekt je pro město jednoznačně přínosný. Bohužel výzkumný předpoklad není možno potvrdit, protože se dotazníkového šetření zúčastnil velmi malý vzorek respondentů.

VP03: Menšina zastupitelů považuje projekt za zbytečný z důvodu plýtvání finančními prostředky města v neprospěch občanů Chrudimi. Podle koordinátorky projektu je proti projektu menšina zastupitelů, převážně tři politické strany (Strana svobodných občanů, Koalice pro Chrudim, Věci veřejné), z toho všechny tři však podepsaly programové prohlášení, že se budou podílet na PZM. V programovém prohlášení ze dne 23.2.2011

v bodu II. Rozvoj města se uvádí: „Budeme pokračovat v realizaci projektu Zdravé město a MA21 s ohledem na trvale udržitelný rozvoj.“ Toto programové prohlášení podepsali představitelé následujících stran zastoupených v zastupitelstvu města: Věci veřejné, SNK ED, Česká strana sociálně demokratická, Koalice pro Chrudim, TOP 09, Strana svobodných občanů. Komunistická strana Čech a Moravy, Občanská demokratická strana a Volba pro město toto programové prohlášení nepodepsaly.

Závěr

Již v roce 1972, kdy se konala první konference zabývající se životním prostředím, se vědělo, že pokud každý stát nezačne řešit dopady své hospodářské činnosti a jejich vliv na planetu Zemi, budou v budoucnu důsledky nedozírné. Výsledkem konference bylo vytvoření řady institucí se zájmem chránit životní prostředí. V roce 1987 se konala další konference, kde byl definován pojem trvale udržitelný rozvoj: „*Trvale udržitelný rozvoj je takovým rozvojem, který naplňuje potřeby přítomných generací, aniž by ohrozil schopnost naplňovat je i generacím budoucím.*“ O pět let později byl uspořádán Summit Země, kde byl vypracován plán Agenda 21. Každé město by si mělo vytvořit vlastní plán, tzv. místní Agendu 21 a směřovat ho na své lokální podmínky. K realizaci místní Agendy 21 je zapotřebí dalších plánů a to plánů strategických, komunitních a plánů zdraví a kvality života, které pomohou potřeby dané lokality vylepšit. K ověření kvality života a jejího měření slouží indikátory (ukazatele), které hodnotí situaci v daném místě, určují největší problémy nebo srovnávají situaci z předchozího šetření. Zdravá města využívají Společných evropských indikátorů, které sledují např. spokojenost občanů s místním společenstvím, kvalitu místního ovzduší nebo cestu dětí do školy a ze školy. Projekt Zdravé město ve světě funguje od roku 1988 a v České republice od roku 1994. Jde o proces, který by měl ve všech odvětví zlepšovat kvalitu života. Zdravé město by mělo být čisté, bezpečné, ekologicky šetrné k životnímu prostředí, spolupracující s veřejností, ... Důležité je vědět, že Zdravé město není ukončený stav, ale stále se vyvíjející proces, který učí budoucí generace, jak se mají chovat k životnímu prostředí, ve kterém budou sami vychovávat své potomky a vytvářet si tak příjemné prostředí pro život. V České republice existuje Národní síť Zdravých měst, do které se sdružuje stovka měst po celé ČR. NSZM ČR má svoji metodiku a dataplán, podle které se ZM řídí a vyměňují si zde navzájem příklady dobré praxe, pořádají různé semináře, kulaté stoly, zaměřují se na komunitní kampaně. Chrudim se do projektu Zdravé město zapojila v roce 2001. V současnosti lze říci, že patří k nejlépe hodnoceným Zdravým

městům v ČR. Než se ovšem projekt zaběhl do praxe, trvalo to téměř 6 let. Bez partnerů projektu, sponzorů, vedení úřadu a především široké veřejnosti by se tak nestalo. V Chrudimi probíhá po celý rok řada kampaní a akcí, které se každý rok opakují a přibývají i nové. Mnoha akcí se plánuje s místními školami jak mateřskými, základními nebo i středními. Důraz je kladen právě na mladou generaci, která ve městě bude žít a pěstuje si tak pouto k městu. Důležité je i Fórum Zdravého města, tzv. Desatero problémů, které si veřejnost každoročně volí. Veškeré uvedené teoretické poznatky a informace o projektu Zdravé město se pro mě staly východiskem pro vlastní empirické výzkumné šetření, ve kterém jsem se snažila zjistit, jaké povědomí má místní samospráva o projektu Zdravé město Chrudim. V empirické části analyzuji rozhovory se dvěma zastupiteli, kteří si navzájem oponují svými názory. Výzkumné předpoklady, které jsem si stanovila před šetřením, potvrzují nebo vyvracím ve shrnutí výsledků šetření. Z navrácených dotazníků vyplývá, že zastupitelé považují projekt za přínosný pro město Chrudim a jeho občany. Bohužel z celkového počtu 27 zastupitelů, mi odpověděla necelá 1/5 a tudíž nemohu generalizovat závěry. Cílem práce bylo zjistit povědomí místní samosprávy o projektu Zdravé město Chrudim a dle koordinátorky povědomí zastupitelů je dobré. Většina zastupitelů hlasuje pro projekt a pouze několik jednotlivců s projektem nesouhlasí a považují ho za zbytečný. Projekt se dostal do povědomí veřejnosti především akcemi a kampaněmi, které jsou pravidelně pořádány a také různými veřejnými prostranstvími, odpočinkovými místy, dětskými hřišti, které byly v rámci projektu vybudovány, vytvořeny a financovány.

Seznam použité literatury:

DISMAN, Miroslav. *Jak se vyrábí sociologická znalost*. 1. vyd. Praha: Karolinum, 1993. ISBN 80-7184-141-2

KONEČNÝ, Miloslav. *Management ochrany a tvorby životního prostředí*. 1. vyd. Opava: Slezská univerzita, 1999. 383 s. ISBN 80-85879-00-X

MEADOWS, Dennis L., MEADOWSOVÁ Donella H., RANDERS, Jorgen. *Překročení mezí. Konfrontace globálního kolapsu s představou trvale udržitelné budoucnosti*. 1. vyd. Praha: Argo, 1995. 318 s. ISBN 80-85794-83-7

Místní Agenda 21. Informace, postupy, kritéria. Praha: Ministerstvo životního prostředí. 2006. Dostupné z WWW: <[http://www.mzp.cz/C1257458002F0CC7/cz/ma21_informace/\\$FILE/OEV-MA21_metodika-20080822.pdf](http://www.mzp.cz/C1257458002F0CC7/cz/ma21_informace/$FILE/OEV-MA21_metodika-20080822.pdf)>

MOLDAN, Bedřich. *Ekonomické aspekty ochrany životního prostředí*. 1. vyd. Praha: Karolinum, 1997. 100 s. ISBN 80-7184-434-9

MOLDAN, Bedřich. *Konference OSN o životním prostředí a rozvoji. Rio de Janeiro, 3.-14. června 1992. Dokumenty a komentáře*. 1. vyd. Praha: Management press, 1993. 260 s. ISBN 80-85603-43-8

MOLDAN, Bedřich, HÁK, Tomáš, KOLÁŘOVÁ, Hana, *Národní strategie udržitelného rozvoje a regionální rozvoj*, 1. vyd. Praha: Centrum Univerzity Karlovy pro otázky životního prostředí, 2002. 140 s. ISBN 80-238-8378-X

NÁRODNÍ SÍŤ ZDRAVÝCH MĚST, *Metodika*. Portál pro vzdělávání koordinátorů Zdravých měst a MA21.

Národní akční plán zdraví a kvality života, 2005. Dostupné z WWW: <<http://www.nszm.cz/index.shtml?apc=r2082078t>>, *Výroční zpráva NSZM za rok 2010*. 2010. Dostupné z WWW: <http://www.zdravamesta.cz/vyr_zpr>,

Základní informace NSZM ČR, 2005 Dostupné z WWW:

<http://dataplan.info/img_upload/f96fc5d7def29509aeffc6784e61f65b/nszm_zaklinfo_1110.pdf>

RADA VLÁDY PRO UDRŽITELNÝ ROZVOJ, *Strategický rámec udržitelného rozvoje České republiky*, 1.vyd. Praha: Ministerstvo pro životní prostředí. 2010. 97 s. ISBN 978-80-7212-536-4. Dostupné z WWW: <[http://www.mzp.cz/C1257458002F0DC7/cz/strategie_udrzitelneho_rozvoje/\\$FILE/KM-SRUR_CZ-20100602.pdf](http://www.mzp.cz/C1257458002F0DC7/cz/strategie_udrzitelneho_rozvoje/$FILE/KM-SRUR_CZ-20100602.pdf)>

Světová zdravotnická organizace, *Zdraví 21*, Praha. 2000. 911s. ISBN-92-890 1349-4

TIMUR, *Indikátory udržitelného rozvoje*. 2005, Dostupné z WWW:

<<http://www.timur.cz/indikatory/indikatory-udrzitelneho-rozvoje-15.html>>

TRUNEČKOVÁ, Šárka, KOMISE PRO ZDRAVÉ MĚSTO A MA21, *Místní Agenda 21 v Chrudimi aneb společně vytváříme místo, kde je radost žít!* Chrudim: Reklama&tisk, 2010. 36 s.

TRUNEČKOVÁ, Šárka, MRÓZKOVÁ, Kateřina, PRACOVNÍ SKUPINA EMAS, *Chrudim, město přátelské životnímu prostředí!*, Chrudim: Reklama&tisk, 2010. 36 s.

TŘEBICKÝ, Viktor. *Indikátory udržitelného rozvoje*. Praha. 2006

Udržitelný rozvoj měst a obcí České republiky, Praha: EnviConsult,s.r.o., Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, 2005

World Health Organization, *Twenty steps for developing a Healthy Cities project*, 3.vyd. 1997. Dostupné z WWW:

<http://www.euro.who.int/__data/assets/pdf_file/0011/101009/E56270.pdf>

Základní informace NSZM ČR, 2005 Dostupné z WWW:

<http://dataplan.info/img_upload/f96fc5d7def29509aeffc6784e61f65b/nszm_zaklinfo_1110.pdf>

Přílohy

Seznam příloh:

Příloha č. 1 – Logo Zdravého města Chrudim	I
Příloha č. 2 – Chrudimský znak	I
Příloha č. 3 – Chrudimský prapor	II
Příloha č. 4 – Logo Národní sítě Zdravých měst České republiky	II
Příloha č. 5 - Členové NSZM ČR k 31.12.2010	III
Příloha č. 6 - Přehled členů NSZM ČR od roku 1994 do roku 2009	III
Příloha č. 7 - Propojení komunitního a strategického plánování	IV
Příloha č. 8 – Přehled členů zapojených do kampaní NSZM ČR od roku 1994 do roku 2009	IV
Příloha č. 9 – 8 cílů milénia	V
Příloha č. 10 – Dotazník	VI

Příloha č. 1

Logo Zdravého města Chrudim

Zdroj: <http://www.chrudim.eu/zdrave-mesto.html>

Příloha č. 2

Chrudimský znak

Zdroj: <http://www.chrudim.eu/mesto/o-chrudimi/symboly.html>

Příloha č. 3

Chrudimský prapor

Zdroj: <http://www.chrudim.eu/mesto/o-chrudimi/symboly.html>

Příloha č. 4

Logo Národní sítě Zdravých měst České republiky

Zdroj: <http://nszm.cz/index.shtml?apc=r2083314t>

Příloha č. 5

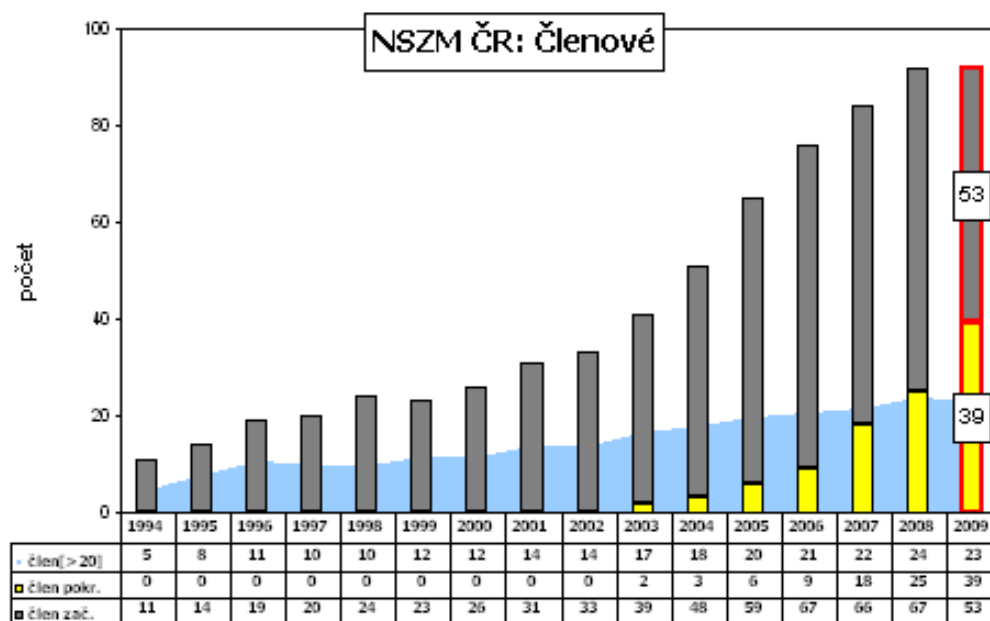
Členové NSZM ČR k 31.12.2010

Ukazatel	REÁL 2010	%ČR
členové - počet	92	
z toho města (včetně MČ)	62	12%
z toho kraje	2	14%
z toho mikroregiony	18	
z toho malé obce	10	
z toho města nad 20 tis.	23	37%
města a obce v regionech - počet	1 558	25%
obyvatelé - celkem	2 865 000	28%

Zdroj: <http://www.nszm.cz/index.shtml?apc=r2093790t>

Příloha č. 6

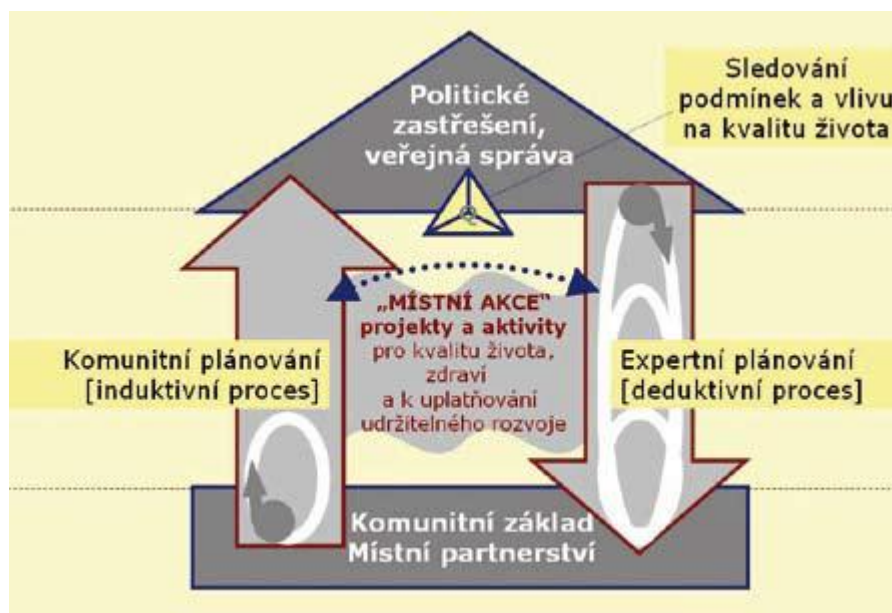
Přehled členů NSZM ČR od roku 1994 do roku 2009

Zdroj: <http://www.nszm.cz/index.shtml?apc=r2093790t>

Příloha č. 7

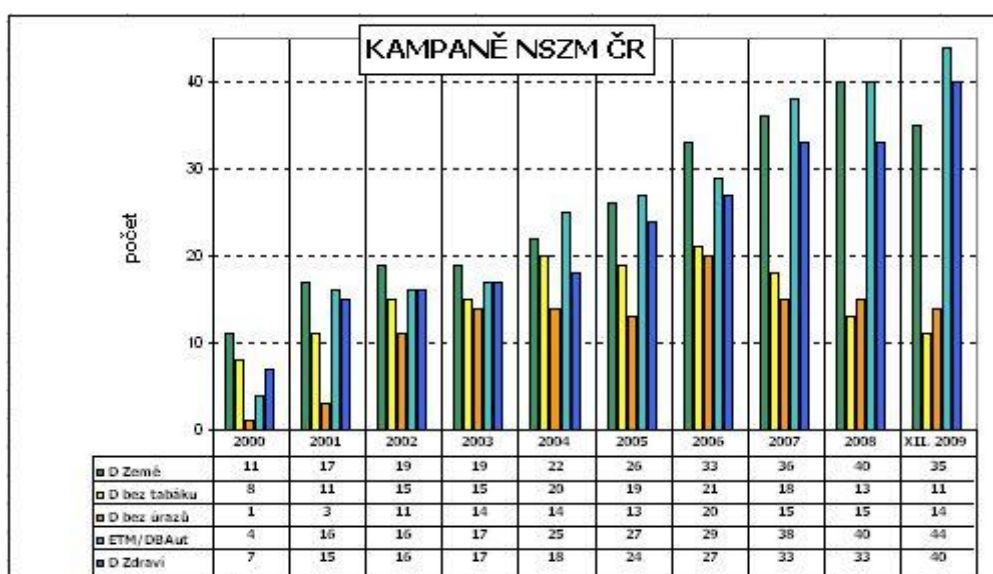
Propojení komunitního a strategického plánování - Místní systém Zdravých měst a místních Agend 21

Zdroj: <http://www.nszm.cz/index.shtml?apc=r2093790t>

Příloha č. 8

Přehled členů zapojených do kampaní NSZM ČR od roku 1994 do roku 2009

Zdroj: <http://www.nszm.cz/index.shtml?apc=r2093790t>

Příloha č. 9

8 cílů milénia - Rozvojové cíle tisíciletí:

1. Odstranit extrémní chudobu a hlad
2. Dosáhnout základního vzdělání pro všechny
3. Prosazovat rovnost pohlaví a posílit roli žen ve společnosti
4. Snížit dětskou úmrtnost
5. Zlepšit zdraví matek
6. Bojovat s HIV/AIDS, malárií a dalšími nemocemi
7. Zajistit udržitelný stav životního prostředí
8. Budovat světové partnerství pro rozvoj

Zdroj: http://cs.wikipedia.org/wiki/Deklarace_tis%C3%ADcilet%C3%AD

Příloha č. 10

Dotazník – Povědomí místní samosprávy o projektu Zdravé město Chrudim

Dobrý den,

Jmenuji se Renáta Sádovská a jsem studentkou 3. ročníku Fakulty filozofické Univerzity Pardubice. Studuji obor Komunitní studia a pro svou závěrečnou práci jsem si vybrala téma Povědomí místní samosprávy o Projektu Zdravé město Chrudim (dále PZM). Výzkumem bych chtěla zjistit názory a postoje představitelů místní samosprávy k PZM. Výzkum bude sloužit především pro studenty VŠ, ale i pro širokou veřejnost. Žádám Vás tímto o vyplnění dotazníku pro můj výzkum, který je zcela anonymní, dobrovolný a data budou zpracovány hromadně. Prosím Vás o upřímné odpovědi. Dotazník bude trvat přibližně 10 minut.

Děkuji za Vaši ochotu a čas.

Dotazník - Povědomí místní samosprávy o Projektu Zdravé město Chrudim

Pohlaví, věk a nejvyšší dokončené vzdělání prosím zvýrazněte, např. **tučně**.

Pohlaví:

- Žena
- Muž

Věk:

- do 30 let
- 31-45 let
- 46 a více let

Nejvyšší dokončené vzdělání:

- Základní
- Vyučen/a
- Středoškolské
- Vysokoškolské

- 1) Víte od kdy PZM Chrudim funguje?
- 2) Kdo je koordinátorem PZM?
- 3) Kdo projekt zastřešuje a financuje?
- 4) Pro udržitelný rozvoj ve městě je důležité splňovat základní dokumenty, kterými se město Chrudim řídí, víte, které to jsou?
- 5) Jaký význam podle Vás má PZM pro město?
- 6) Jak projekt funguje v praxi?
- 7) Jaká negativa podle Vás PZM má?
- 8) Víte, do které kategorie kvality město Chrudim spadá (4 kategorie)?
- 9) Pro sledování udržitelného rozvoje existuje 10 tzv. Společných evropských indikátorů. Jmenujte alespoň 3 z nich, které město Chrudim sleduje:
 -
 -
 -
- 10) Jaká je informovanost občanů o PZM?
- 11) Jaké kampaně a akce konané v PZM znáte, popř. zúčastnil/a jste se nějaké a jaké?

12) Každý rok probíhá Desatero problémů města Chrudimi. Co děláte pro řešení vybraných problémů?

13) Plánujete v nejbližší době nějaký vlastní projekt, který by vedl ke zkvalitnění života ve městě?

14) Víte jaká ocenění PZM získal?

15) Jmenujte některé partnery projektu, které se na PZM podílejí:

16) Víte co znamená „LivCom Awards“ ? (Pokud ne, otázku 17 přeskočte).

17) Co „LivCom Awards“ hodnotí?

18) Znáte slogan Zdravého města Chrudim? (citujte)

19) Vnímáte zapojení města do PZM jako přínos pro město a občany Chrudimi či nikoliv?

20) Jaký je hlavní přínos a hlavní slabina PZM?

Pokud mi chcete ještě něco sdělit, zde je Váš prostor:

Zdroj: Vlastní